

***Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)***

БЮЛЕТИН №9

Септември 2019

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект *“Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство”* – САРА, подкрепен от Фондация “Америка за България”.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация „Америка за България“ или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- По оценки на САРА, производството на царевица се очаква да варира между 3,1-3,3 млн.т. По данни на МЗХГ, към средата на м.септември са ожънати около 1,9 млн.т.
- При слънчогледа реколтата по изчисление на САРА за 2019/20 е за около 1,7 млн.т. По данни на МЗХГ до средата на м.септември са прибрани 1,6 млн.т, което представлява около 95% от площите със слънчоглед.
- Цените при пролетниците в м.август са на по-ниски нива отколкото година по-рано. При царевицата, намалението на годишна база е 6%, а при слънчогледа с -3%. Причината за това е добрата за поредна година световна реколта, включително и в целия Черноморски район. Ценовата свързаност на културите също оказва влияние, като през м.август, 2018 г., цената на фуражна пшеница (от място) бе 314 лв/т, а през тази година 281 лв/т.
- При царевицата по прогнози на САРА, цената за м.октомври от място (Централна Б-я) ще е около 265 лв/т (264 лв/т за 2018 г.), а при слънчогледа (Североизточна Б-я) - 525 лв/т (530 лв/т за 2018 г.).
- В следващите месеци не се очаква сериозна динамика на пазарите. Факторите които могат да предизвикат размествания, са: котировките на US\$, цените на петрола, състоянието на реколтата в Южното полукълбо.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- В края на м.септември, 2019 г., FOB цената за хлебна пшеница в Черноморския район се движи около 187 US\$/т, ечемика – 178 US\$/т, фуражна пшеница – 180 US\$/т. FOB цената за царевица от Украйна през м.септември е около 160 US\$/т. Цените на царевицата паднаха само за 2-3 седмици с 18% и са със 7% по-ниски на годишна база
- FOB цената на слънчогледово семе от Украйна през м.септември е около 330 US\$/т, което е с 10% под същите за година по-рано. Слънчогледовото олио се изнася на цена от 710 US\$/т, което е с 3% над миналогодишните равнища. Износните FOB цени от Украйна на олио за 2018/19 година са били най-ниските за последното десетилетие – 680 US\$/т. Оценките за новата година са да има леко увеличение заради растящите преработвателни разходи и много ниската доходност, като средногодишните FOB цени да са около 700 US\$/т.
- Световното производство на слънчоглед по данни на [USDA](http://www.usda.gov) е за 52,6 млн.т. Това ще доведе до ръст в производството на слънчогледово олио - 20,3 млн.т. Украйна ще е световен лидер с 15,5 млн.т и с добив 6% над средния за последните 5 години по данни на [JRC-Mars](http://www.jrc-mars.com) - 2,27 т/ха.
- Новият рекорд в производството на палмово масло от 76 млн.т ще поддържа ниските цени на целия маслодаен комплекс. FOB цените на палмово масло от Индонезия през м.септември са около 490 US\$/т и ще продължат да вървят надолу.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	06.2019	07.2019	08.2019	09.2019*	10.2019*
Хлебна пшеница	327,35	300,79	293,39	295	295
Фуражна пшеница	299,93	281,68	281,50	280	285
Ечемик	260,00	278,41	278,88	275	280
Царевица	277,41	294,30	279,41	270	265
Слънчоглед**	585,50	581,60	569,40	545	525

*Прогнозни цени

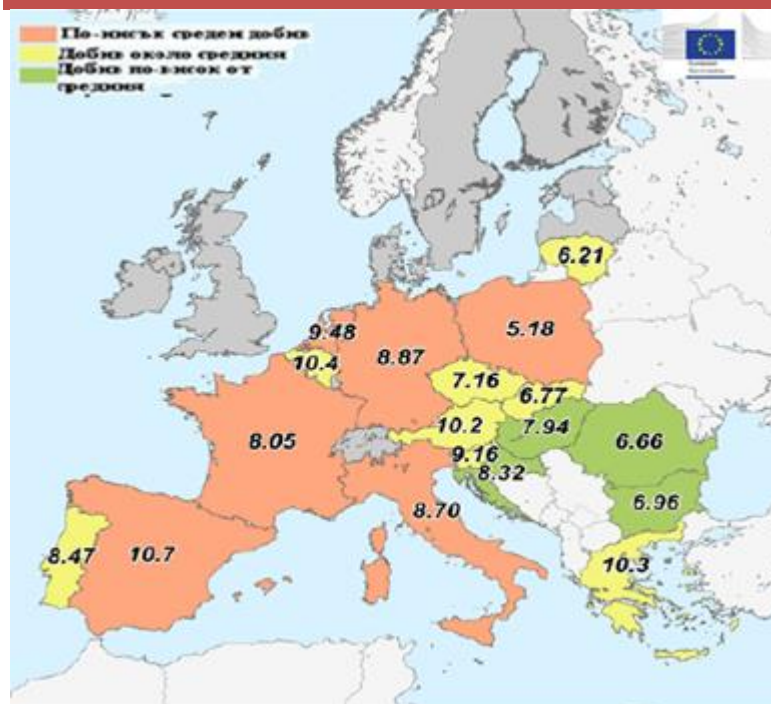
**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗХ и НСИ - Липсва информация
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	07.2019	08.2019	% изменение годишна база
Пшеница , евро/тон (Мексикански залив)	174,95	162,82	-21%
Ечемик, евро/тон (На място Минеаполис)	133,10	122,19	+11%
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	168,90	147,03	+5%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	672,17	697,47	+6%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Прогнозиран добив на хектар от царевица в ЕС за реколта 2019/20 г от JRC-Mars към ЕК

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, September, 2019

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- Междинната прогноза на САРА за производството на домати през 2019 г. е понижена в сравнение с предходните очаквания заради по-слабите добиви от открити площи (-17%, по данни на МЗХГ). Общото производство може да падне с около 9% на годишна база и да бъде около 135 хил.т. Оценката за производството на оранжерийни домати е за ръст до 55 хил.т.
- По-лошата от климатични условия година в голяма част от Европа доведе до по-високи цени на домати, като цените се нормализираха в рамките на сезонните средни от началото на есента. Цените на дребно през м.септември по данни на САПИ се очертава да достигнат 2,12 лв/кг, което е с около 10% повече от цените за този месец за последните 5 години.
- САРА запазва прогнозите си за производство на краставици през 2019 г., което се изчислява да бъде в рамките на 71 хил.т, с около 3% под нивото от миналата година. Цените на дребно на краставици за м.септември, 2019 г. са с 15% над тези за същия месец в периода 2014-2018 г.
- Текущите предвиждания на САРА при пипера са леко нагоре от 53 хил.т на 55 хил.т общо производство, което се дължи на подобрените оценки за добива, който е с 8% над миналогодишния по оперативни данни на МЗХГ. Цените на дребно за зелен пипер за м.септември са за 1,66 лв/кг, което е с около 19% над месечните цени за периода 2014-2018 г.
- Цените на едро на домати, пипер и краставици през 2019 година се очертава да бъдат сред най-високите за последните десетилетия. В следващите месеци цените ще се нормализират в рамките на средните за сезона, като вноските цени ще предопределят ценовото движение по-нататък.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Цените на домати в ЕС през м.септември паднаха до 0,78 евро/кг, което е на долните месечни равнища за последните 5 години. Цените са по-ниски във всички основни страни производителки – Испания, Холандия и Италия. В Италия, която е най-големият производител на полски домати, цените в момента са с 39% по-ниски отколкото средните за настоящия месец в последните 5 години.
- Между м.август, 2018 г. до края на м.юли, 2019 г. в страните от ЕС са внесени 2,5 млн.т пипер. От този внос, 2,2 млн.т. се пада на износа идващ от Испания и Холандия. Извън ЕС, най-големи вносители в ЕС са Мароко – 0,2 млн.т. и Турция – 0,13 млн.т. Двете страни изнасят за ЕС на цени съответно 1,10 и 1,18 евро/кг., докато Испания и Холандия изнасят за другите страни за около 1,55 евро/кг.
- Търговията с краставици в ЕС е около 1,1-1,2 млн.т годишно. Преобладаваща част от нея са вътрешнообщностни доставки. За първото полугодие на 2019 г. в ЕС са търгувани 601 хил.т. краставици, като само 3% от тях са извън ЕС.

Изкупни цени, лв./тон

	06.2019	07.2019*	08.2019*	09.2019*	10.2019*
Домати	0,80	0,75	0,70	0,70	0,85
Краставици	0,80	0,80	0,70	0,75	0,85
Пипер	0,97	0,90	0,70	0,60	0,60

Източник: НСИ

* - прогнозни данни без включен ДДС

Цени на едро, лв./кг.

	06.2019	07.2019	08.2019	09.2019*
Домати - оранжерийни	1,67	2,05	1,74	1,92
Домати - внос	1,20	1,70	1,22	1,20
Краставици - оранжерийни	1,12	2,20	1,46	1,45
Краставици - внос	1,10	1,80	1,55	1,40

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	06.2019	07.2019	08.2019	09.2019*
Домати	1,93	1,99	2,47	2,12
Краставици	1,82	2,31	2,41	2,29
Чушки (зелени)	3,06	2,52	1,93	1,66

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Цените на зеленчуците в ЕС през първите 9 месеца на годината са сред най-високите. Това се обяснява с по-лошата зима и засушаването във важните месеци на пролетта и лятото. От началото на есента, цените постепенно се нормализират и в следващите месеци до края на годината се очаква да бъдат около и под средните за последните 5 години.
- Цените на домати на едро в Турция продължават да падат и са между 0,14-0,16 US\$/кг. Това е дори по-ниско отколкото цените през миналогодишния м.септември (0,17 US\$/кг).
- При пипера, цените в ЕС се покачиха в началото на м.септември до 1,15 евро/кг, а към средата на месеца се понижиха до 0,9 евро/кг в основните ЕС производителки –Испания, Холандия и са с 7% надолу на месечна база. Цените на едро на пипера в Турция по данни на www.tridge.com леко се покачват до 0,34 US\$/кг от 0,23 US\$/кг в края на м.август.
- Цените на едро на краставици по данни на www.tridge.com през м.септември продължават да се понижават на месечна база. Цената на холандски краставици е около 0,4 евро/кг, което е 20% под цените от м.август. Тези цени са и с 50% по-ниски в сравнение с миналата година. Цената на едро на краставици, която се предлага от Турция е 0,28 US\$/кг, което е 20% под нивата от миналата година.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Изкупната цена на кравето мляко за първите 6 месеца е с около 3% над същата за миналата година. Предвижданията на САРА са през 2019 година да продължи намалението на млечните крави и на произведеното мляко в страната, което е предпоставка срещу спад в изкупните цени, подкрепено и от растящите цени на вносната суровина от ЕС – сухо мляко и свободно търгуваното мляко на европейските борси.
- Запазва се тенденцията за спад в изкупната цена на овчето мляко. По данни на НСИ за второто тримесечие цената е с 3,7% по-ниска от същия период на 2018-та. Това развитие можем да отдадем на затрудненията в износа. За периода 2014-2016 година, износът на овче саламурено сирене е 6950 т средногодишно. За последните 2 години, износът падна до 6100 тона, като през 2019 г. ще бъде по изчисления на САРА около 6000 т.

Развитие на млечната верига в света

- За периода януари-юли най-голямо увеличение на изкупеното мляко има в Ирландия (10%), Румъния (4%), Великобритания (3%), и Естония (3%). Най-значимо намаление се наблюдава при Хърватия, Австрия, Словения и Холандия.
- На италианската борса Lodi спот цената за свободните количества достигна 0.46 евро/кг към края на м. септември, отбелязвайки повишение спрямо м.август. Търсенето на краве мляко остава стабилно. Тази година се очертава да бъде с най-високи цени на свободните количества мляко от началото на основаване на борсата. Причината е силното търсене на мляко в Европа, докато производството е консервативно и не следва нагоре ценовите сигнали.
- За същия период най-значимо увеличение на производството се наблюдава при кондензираните млека (+7%) и маслото (+3%), има увеличение и при обезмасленото сухо мляко (1%) и сметаната (1%). Наблюдава се намаление при пълномасленото сухо мляко (-4%), млякото за пиене (-2%) и заквасените млека (-1%).
- Продължава тенденцията за намаление на цената на маслото в ЕС. Това развитие поставя в по-добра пазарна позиция производители от страни с по-ниски разходи - Ирландия, Холандия. Износът на масло нараства за първото шестмесечие сравнено със същия период на 2018 г.

Актуална информация

- През м.октомври, 2019 г. кандидатите по схемите за обвързана подкрепа ще докажат пред ДФЗ реализацията на млякото и произведени млечни продукти. Въведените изисквания за доказване на реализацията спомага за изсветляване в сектора и засилване на пазарната ориентация.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	06.2019	07.2019	08.2019	08.2019*	09.2019*
България	57,58	58,10	58,13	58,50	59,00
ЕС (13)	60.65	60.34	59.36		

Източник: ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнози (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	07.2019	08.2019	09.2019	Δ%m-1	Δ%y-1
България					
ЕС (28)	395.0	405.0	426.37	+5.1	+31.0

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	07.2019	08.2019	09.2019	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1808.0	1816.0	1816.0	+1.8	+1.3
ЕС (28)	745.17	711.92	717.79	+0.8	-35.2

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	07.2019	08.2019	09.2019	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1040.0	1055.0	1055.0	+1.7	+6.8
ЕС (28)	604.35	592.62	602.40	+1.7	-9.0

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Δ%m-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец

Δ%y-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Засушаването в Европа през м.юли и м.август засегна централна и северна Франция, Швейцария, Люксембург, Холандия, Северна Германия, Западна Полша, Литва и част от Чехия, както и Унгария, Румъния и България оказвайки влияние както на пролетниците (основно фуражната царевица), така и на пасищата. Някои фермери от Западна Европа са принудени да използват фураж приготвен за зимата или да продадат част от стадата си. Фермерите, които са принудени сега да закупят фуражи се очаква да имат ликвидни проблеми в бъдеще.
- Според Европейската асоциация на производителите на мляко (EDA) Брекзит може да предизвика криза при млякото, ако бъде осъществен без сделка. Цените в ЕС могат да претърпят шок надолу заради затруднения в износа към Обединеното Кралство, което е един от рисковете в следващите месеци на пазара на мляко.
- Интерес към възможността за износ на млечни продукти за китайския пазар са проявили 21 български млекопреработвателни компании. До началото на септември одобрение от Генералната митническа администрация на КНР са получили 14 от тях.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- През м.август цените на едро на говеждото и телешкото месо се повишиха съществено – с 9% спрямо предходния месец, достигайки 4521 лв./тон кланично тегло. Това е най-високото ниво за същия месец на последните три години, като спрямо средното за периода 2016-2018 г. – 3,88 лв./кг, увеличението е с 16%. Причините могат да се търсят в дисбаланса на пазара, поради големите месечни колебания в производствените обеми.
- Обичайно следващите месеци до зимата, цените на говеждото вървят надолу, като не се изключва в даден месец цените на паднат с 15% на месечна база. Това обосновава прогнозираното намаление на средните цени на едро до ниво около 3,90-4,40 лв./кг.
- Въпреки загубите в засегнатите от АЧС свинекомплекси в страната и спада в производството на свинско месо, цените на едро през м.август останаха близо до нивото от предходните месеци – 3,80 лв./кг. Намаленото предлагане до известна степен се компенсира от повишеното производство през първото полугодие на 2019 г., като в кланиците са произведени с 3,39 хил. тона повече на годишна база. През следващите месеци се очаква задържане в цените и дори да има лек спад, което е очаквано за това време на годината, те ще си останат над осреднените за 2016-2018 г.
- Производството на пилешко месо се разширява, като от м.януари до м.юни в кланиците са произведени 43,6 хил. тона месо от бройлери (+3% спрямо 2018 г.). Цените на едро ще продължат да се задържат около 2,90 лв./кг, поддържани от ситуацията при свинското месо.

Важни събития през септември, 2019 г.

- По данни на Международната организация по здравето на животните, за периода от 30-ти август до 12-ти септември в глобален план са регистрирани 344 нови случая на АЧС, от които 264 в Европа. До този етап последиците от болестта не се отразяват върху общото предлагане на европейския пазар, като недостигът в засегнатите държави се компенсира от внос от други страни-членки.
- Като потенциална заплаха от последващо разпространение на АЧС в ЕС, USDA посочва въвеждането на ограничения за износ, което може да доведе до свръхпредлагане на европейския пазар в по-дългосрочна перспектива.
- Според доклад на Европейската комисия, базиран на данни от FAO и OECD, растежът на доходите в развиващите се държави води до увеличаване на консумацията на месо на глава от населението. Обратно, в развитите икономики се наблюдава известен спад, под влияние на растящите опасения за общественото здраве и състоянието на околната среда. Проявлението на разнопосочните тенденции в дългосрочен план вероятно ще доведе до изменения в географията на производството и търговията с месо.

Цени, лв./тон кланично тегло

	06.2019	07.2019	08.2019	09.2019*	10.2019*
Говеждо и телешко месо	3490	4139	4521	4400	3900
Свинско месо	3804	3804	3844	3800	3700
Пилешко месо	3064	2972	2982	2900	2850
Агнешко месо	12070	12061	12088	-	-

*Прогнозни цени

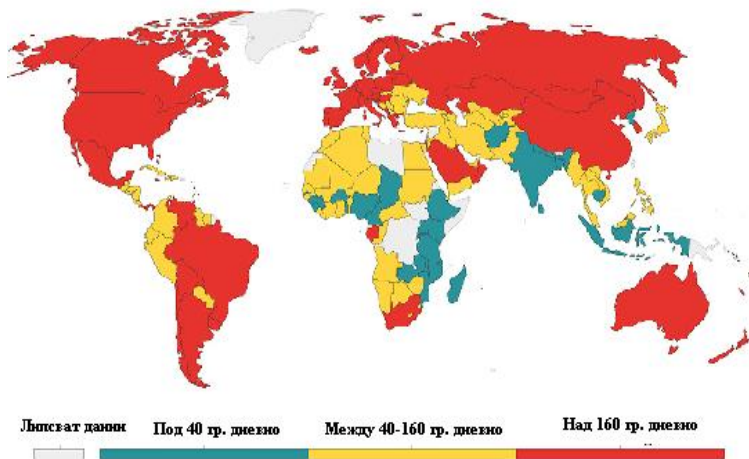
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- След като през 2018 г. производството на говеждо и телешко месо в ЕС достигна най-високото си ниво от 2011 г. насам, то през 2019 г. и 2020 г. се очаква спад. Оценките на ЕК прогнозираят намаление с 2% и с 1% на годишна база през идните две години.
- Цените на свинското месо в ЕС и на световните пазари са на най-високите си равнища за последните 5 години. Това се дължи на силно засегнатото от АЧС китайско свиневъдство. Китай обяви в средата на м.септември отмяна на някои допълнителни мита към свинското месо от САЩ, които достигнаха в разгара на търговския конфликт до 72%.
- Свинското месо е с най-високо равнище на потребление на глава от населението в ЕС - над 40 кг, сочат данни от доклад на ЕК. С най-бързи темпове нараства потреблението в Азия, като очакванията са да достигне 15 кг на глава населението до 2020 г.
- Според оценки на USDA, производството на пилешко месо в ЕС ще нараства през 2019 г. и 2020 г., движено от бавното, но постоянно разширяване на вътрешното потребление и ръста на износа. В държави като Германия, Франция и Полша се наблюдава все по-голяма ориентация към пилешкото месо, като по-здравословно и по-лесно за приготвяне.

Дневна консумация на месо на човек от населението в световен мащаб, гр/човек

Източник: <https://www.atlasandboots.com/countries-that-eat-the-most-meat/>

